

- BETHELKERK LUNTEREN-
ORGELCONCERT

Concert ten behoeve van MAF / Pilotenechtpaar fam. Muilwijk

3 OKTOBER 2020

Piet Muilwijk | Van den Heuvel-orgel

Welkom!

*Bij de uitgang kunt u een vrijwillige
bijdrage geven via het bijzittende
incasso-formulier en/of een collecte.*

Muzikale loopbaan

Piet Muilwijk (1989) begon op 8-jarige leeftijd met orgel spelen. Hij heeft les gehad van verschillende docenten, o.a. van Bert Elbertsen uit Ede in de periode 2001 t/m 2007.

In 2008 werd Piet toegelaten tot de opleiding Orgel aan de afdeling Klassieke Muziek van het conservatorium van Rotterdam. Hier studeerde hij het hoofdvak orgel bij de Delftse organist Bas de Vroome. Ook heeft hij lessen gevolgd bij Bernard Winsemius. Improvisatielessen kreeg hij van Aart Bergwerff en Hayo Boerema. Ook volgde hij diverse masterclasses bij organisten als Thomas Trotter, Ben van Oosten en Ludger Lohmann.

Piet heeft bovendien kerkmuziek gestudeerd bij Arie Hoek (hymnologie), Hans van Gelder (liturgiek) en Aart Bergwerff (kerkelijk orgelspel) en piano bij de uit Engeland afkomstige pianiste Annette Rogers.

Vanaf 2005-2012 was Piet organist van de Hervormde Kerk te Harskamp, en van 2012-2017 van de Oude Kerk te Lunteren.

Daarnaast heeft hij een goedlopende lespraktijk voor orgel-, piano- en keyboardleerlingen gehad. Ook was hij dirigent van verschillende koren en heeft hij als organist, pianist en dirigent aan vele concerten zijn medewerking verleend.

In 2017 is Piet met zijn vrouw en kinderen namens MAF uitgezonden als piloot naar Arnhemland (Australië) en vervolgens Papoea Nieuw Guinea.

Dispositie Van den Heuvel-orgel

I. Rugpositief, C-g3

Prestant 8'
Holpijp 8'
Quintadeen 8'
Octaaf 4'
Roerfluit 4'
Gemshoorn 2'
Quint 1 1/3'
Sesquialter I-II 2 2/3'
Mixtuur IV-V 1'
Dulciaan 8'
Tremulant

II. Hoofdwerk, C-g3

Prestant 16'
Prestant 8'
Salicionaal 8'
Roerfluit 8'
Dwarsfluit 8'
Octaaf 4'
Blokfluit 4'
Quint 2 2/3'
Octaaf 2'
Mixtuur V-VI 2'
Cornet V Disc.
Trompet 16'
Trompet 8'
Tremulant

III. Zwelwerk, C-g3

Bourdon 16'
Prestant 8'
Viola di Gamba 8'
Vox Celeste 8'
Holfluit 8'
Fugara 4'
Koppelfluit 4'
Nasard 2 2/3'
Woudfluit 2'
Vioolmixtuur III-VII 2'
Fagot 16'
Hobo 8'
Vox Humana 8'
Schalmei 4'
Tremulant

Pedaal, C-f1

Contrabas 16'
Subbas 16'
Quintbas 10 2/3'
Octaafbas 8'
Violoncel 8'
Gedekt 8'
Octaaf 4'
Bazuin 16'
Trompet 8'

Koppelingen

Rugpositief - Pedaal
Hoofdwerk - Pedaal
Zwelwerk - Pedaal
Rugpositief - Hoofdwerk
Zwelwerk - Hoofdwerk
Zwelwerk - Rugpositief

Programma

1. Opening

Door Wouter Schalkoort

2. J.S. Bach (1685-1750)

Praeludium und Fuge in G-dur – BWV 541

3. C.M. Widor (1844-1937)

Bach's memento: IV. 'Marche du veilleur de nuit'

4. K.J. Mulder (1930-2008)

- Meditatie 'Hoort gij die stemme'
- Toccatine 'Wie maar den goede God laat zorgen'

5. R.L. Becker (1882-1956)

Toccatina in D

6. Presentatie Familie Muilwijk

7. C. Franck (1822-1890)

Pastorale, Op. 19

8. A. Guilmant (1837-1911)

Sonata 1 in d, Op. 42

- I. Introduction et Allegro
- II. Pastorale
- III. Final

9. Sluiting

Door Breunis van Driesten

Toelichting

J.S. Bach (1685-1750)

Praeludium und Fuge in G-dur – BWV 541

Bach was opgeleid als violist en organist, en orgelmuziek was wat als componist het eerst zijn belangstelling trok. Aan het hof in Weimar, raakte Bach geïnteresseerd in de muziek van Italiaanse componisten en begon hij met zijn gebruikelijke ijver hun partituren te kopiëren en arrangementen van hun werken te maken. Van de Italianen, met name van Vivaldi leerde hij om bondiger thema's te componeren, om het harmonische schema duidelijker en hechter te maken, en vooral om muzikale gegevens door een voortdurende ritmische stroom te ontwikkelen tot heldere, omvangrijke formele structuren. Deze kwaliteiten combineerde hij met zijn eigen vruchtbare verbeelding en zijn grondige beheersing van het contrapunt tot dat wat wij zijn eigen stijl noemen, maar wat in werkelijkheid een mengeling is van Italiaanse, Franse en Duitse karakteristieken.

Een van de meest populaire muzikale vormen in deze periode was de combinatie van een prelude (of toccata of fantasia) en een fuga. Het merendeel van Bach's composities in deze vorm dateren uit zijn tijd in Weimar - waar hij van 1708 tot 1717 verbleef -, hoewel enkele werden gecomponeerd in Cöthen en Leipzig. Ze zijn idiomatisch voor het instrument en technisch moeilijk, maar ze verliezen zich nooit in hol virtuoos vertoon. Ook de Prelude en Fuga in G (BWV 541) komt uit de tijd dat Bach in Weimar verbleef en werkte, hoewel hij het ergens na 1740 nog wel heeft herzien in Leipzig.

Deze prelude en fuga zijn virtuoos, speels, energiek van begin tot eind en ook nog eens helemaal on trend, in Italiaanse stijl dus. Een flamboyante openingssolo leidt naar een imposant tutti dat doet denken aan de soloconcerten van Vivaldi, muziek die Bach uitstekend kende en hem inspireerde zoals we zojuist al zagen. Met het opschrift

'Vivace' laat Bach geen twijfel bestaan over de bedoelde sfeer: de prelude houdt zijn hectische bezieldeheid tot en met de laatste maten. Bach houdt met zijn fuga-thema alle opties open, bijv. om gaandeweg het stuk steeds meer dissonanten te schrijven. De harmonische opwindning bereikt met een aangehouden akkoord kort voor het slot een hoogtepunt, waarop de thema's als in een achtbaan tuimelen richting niet één, maar twee orgelpunten (liggende grondtoon), eerst heel verassend in de bovenstem, daarna in de bas.

C.M. Widor (1844-1937)

Bach's memento: IV. 'Marche du veilleur de nuit'

Bijna 25 jaar had Widor na de voltooiing van zijn laatste orgelsymfonieën geen orgelmuziek meer geschreven. Die bron vond Widor uitgeput, maar blijkbaar was de bodem nog niet helemaal bereikt. In de twintiger jaren van de vorige eeuw besloot Widor toch weer voor orgel solo te gaan schrijven.

In 1925 hield Widor zijn 'Bach's Memento' ten doop. Hij brengt hierin een homage aan de grootste cantor van Leipzig door verschillende Bach-thema's te bewerken, met afsluitend het slotkoor uit de Mattheüs Passie. Het is heel interessant om te horen hoe de romantische Widor op symfonische, orkestrale wijze met het materiaal van Bach omgaat.

Deel IV, de 'Mars van de nachtwachter' is het Aria uit Cantate 140, oftewel het bekende 'Wachet auf, ruft uns die Stimme'.

Het gaat hierin over Mattheüs 25:1-13 (Midden in de nacht klinkt een kreet: zie daar de bruidegom, trekt uit hem tegemoet!) en 1 Thessalonicenzen 5:1-11 (over waakzaam zijn voor de "dag des Heren" namelijk: "Zelf weet ge dat de dag van de Heer, als een dief in de nacht, zo zal hij komen).

K.J. Mulder (1930-2008)

- Meditatie 'Hoort gij die stemme'
- Toccatine 'Wie maar den goede God laat zorgen'

Zendingslied:

1) Hoort gij die stemme,
roepend uit de verte,
smekend om redding?
't Is een stem der smarte;
't klinkt als een angstkreet,
afgeperst aan 't harte:
biddend en klagend.

2) Hoort toch, gij Christ'nen!
't Heidendom vraagt hulpe,
zie 't heft ten hemel
de gebonden handen,
O, 't zijn uw broeders,
denkt aan hunne banden:
brengt hun uw Heiland.

3) Zegt 't den gebond'nen:
hier is uw Verlosser,
Hij, die u liefheeft,
wilde voor u lijden,
wil van uw zonden
eeuwig u bevrijden;
Hij draagt uw noden.

1) Wie maar de goede God laat
zorgen
en op Hem hoopt in 't bangst gevaar,
is bij Hem veilig en geborgen,
die redt Hij godlijk, wonderbaar:
wie op de hoge God vertrouwt,
heeft zeker op geen zand gebouwd.

2) Blijf dan eerbiedig God verbeiden
en zwijg de Heer ootmoedig stil;
Hij zal ons naar zijn raad geleiden,
't is goed en heilig wat Hij wil.
God die ons uitverkoren heeft,
kent alle zorg die in ons leeft.

3) Treed vrolijk voort op 's Heren
wegen,
neemt zijn gebod getrouw in acht.
't Wordt eindelijk alles u ten zegen,
wanneer gij daarop biddend wacht.
En wie gelovig op Hem ziet,
weet zeker, Hij verlaat ons niet.

R.L. Becker (1882-1956)

Toccata in D

Becker's vader was organist in de kathedralen van Chartres en Straatsburg. René Louis ging van 1896 tot 1904 naar het conservatorium van Straatsburg. Becker emigreerde in 1904 uit de Elzas en ging naar St. Louis in de VS nadat zijn twee broers daar vier jaar eerder waren geëmigreerd. In St. Louis richtten de Beckers het Becker Bros. Conservatory of Music op. Becker gaf er piano, orgel en compositie. In 1912 aanvaardde hij een positie als organist aan de St. Peter and Paul Cathedral in Alton, Illinois. Vanaf 1930 was hij organist in Detroit en later in Dearborn, waar hij in 1956 stierf.

Becker's werken worden beïnvloed door Johann Sebastian Bach en Franse orgelvirtuozen zoals Alexandre Guilmant en Charles-Marie Widor. Zijn oeuvre omvat meer dan 180 orgelwerken, waaronder drie orgelsonates, maar ook 15 missen, 25 werken voor piano en 35 motetten. De componist, grotendeels vergeten in Europa in de 20e eeuw, werd pas in 2011 herontdekt nadat Damin Spritzer werken van hem op cd opnam en het leven en werk van Becker behandelde in haar proefschrift. De opname van Spritzer op het Cavaillé-Coll-orgel in Pithiviers is de eerste commerciële opname van composities van Becker. Zijn toccata's zijn doeltreffend, in totaal componeerde hij er daarvan twaalf voor orgel.

C. Franck (1822-1890)

Pastorale, Op. 19

César Franck werd geboren in 1822 in het Belgische Luik. Hij was tegelijkertijd een wonderkind en een laatbloeier. Zijn ouders zagen al snel zijn enorme talent, maar hadden vooral interesse in het geld en de roem die zij hiermee zouden verwerven. Een verhuizing naar Parijs leek opportuun, en daar vonden opleiding en carrière van César hun

voltooing. Dat ging niet zonder horten of stoten. Zijn ouders bleven hem vooral zien als pianovirtuoos en deze publicitaire dadendrang stond een gezonde ontwikkeling van César als componist behoorlijk in de weg. Helaas ging het met zijn virtuosendom minder florissant dan zijn ouders hadden gehoopt, en ging hij zijn geld meer en meer verdienen als docent en organist. Componeren bleef op de achtergrond, maar intussen kreeg hij wel prominente leerlingen zoals de componist Henri Duparc. Tegen wil en dank ontstond er zelfs een soort 'Franck-school' van leerlingen, die hem liefkozend hun 'Pater seraphicus' noemden. Pas toen César in 1858 organist werd van de St. Clothilde, met het prachtige nieuwe Cavallé-Coll orgel, ontstond de vruchtbare bodem waarop zijn vernieuwende orgelcomposities tot bloei konden komen. Franck is vooral beroemd geworden met zijn instrumentale muziek, met als hoogtepunt de populaire vioolsonate in A. Daarnaast werd zijn kleine verzameling orgelwerken bijzonder invloedrijk.

De revolutie die zijn orgelwerken veroorzaakten zou een nieuw fenomeen creëren: de orgelsymphonie. Veroorzaakt door Franck's opus 17, zijn Grande Pièce Symphonique: de moeder van alle orgelsymfonieën die sindsdien het licht hebben gezien. Maar veel belangrijker: de vruchtbare bodem voor een geheel nieuwe impuls van het componeren voor orgel, die zijn slagschaduwen meer dan honderd jaar vooruitwerpt.

De Pastorale in E-majeur (nummer 4 van de 'Six pièces') is ontstaan in 1863. Een pastorale is een muziekstuk met een herderlijk karakter, niet zozeer wat de vorm als wel wat de sfeer betreft. Die is ontspannen, rustig, op de wijze die aan het gemoedelijke landleven moet herinneren.

A. Guilmant (1837-1911)

Sonata 1 in d, Op. 42

I. Introduction et Allegro   II. Pastorale   III. Final

Alexandre Guilmant was net als Franck een Parijse componist en organist. Hij studeerde bij Jacques-Nicolas Lemmens, samen met Charles-Marie Widor en Eugène Gigout. Tussen 1871 en 1901 was hij een leidende figuur in de Parijse orgelwereld, samen met zijn medestudenten. Hij volgde Widor op als hoogleraar orgel aan het Conservatorium en was van 1871-1901 organist van de Église de la Sainte-Trinité in Parijs waar hij het Cavaillé-Coll bespeelde en waarop hij een groot deel van zijn werk heeft gecomponeerd. Vanaf 1902 was hij 'Organiste honoraire' van de Notre Dame. Naast het overvloedig componeren voor orgel, was hij een wijd bereisde concertgever en een musicoloog die zich veel met de Franse muziek van vroegere eeuwen bezig hield. Bekend zijn Guilmant's orgelsonates. Deze worden beschouwd als gelijkwaardig aan de beroemde orgelsymfonieën van Widor. Zijn oeuvre was dan ook zeer geliefd.

De Sonate in d-klein Opus 42, de eerste van zijn acht sonates, dateert uit 1874. De gestippelde ritmes van de Inleiding lijken een hommage aan de Franse opera ouvertures uit de barok. Maar wat volgt is niet een fuga, maar een levendige sonate-vorm beweging met een prachtig atletische eerste gedeelte en een aanhoudend tweede gedeelte gekenmerkt door de aanduiding 'espressivo' (met expressiviteit gespeeld). De mooie Pastorale (herderslied), in A major, is in A-B-A vorm. Het middelste gedeelte wordt gedomineerd door het 'koraal' van de Voix Humaine, de buitenste door de boeiende tonen van de hobo en klarinet. Vanavond gebruiken we in plaats van de klarinet de dulciaan van het rugpositief. De fenomenale Finale heeft, net als het eerste deel Allegro, een aanhoudende tweede gedeelte waarvan het materiaal de prachtige coda domineert. Hier worden de mineur-spanningen van de donkere en turbulente introductie van de sonate schitterend opgelost in de toonsoort D-majeur.

Flying Muilwijk

www.flyingmuilwijk.nl

www.maf.nl/muilwijk

